

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА СИСТЕМУ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

**Панасюк Оксана Володимирівна - завідувач кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=o3PmQRMAAAAJ&hl=ru>

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1621-687X>

УДК 342.95

Articolul este dedicat cunoștințelor științifice ale cercetării interne în știința dreptului administrativ al criminalistici, în scopul de a determina caracteristicile și sistemul sancțiunilor administrative. Articolul are în vedere abordări științifice privind clasificarea sancțiunilor administrative. Folosind metoda deductivă, autorul asigură propria sa clasificare a sancțiunilor administrative în funcție de abordări diferite: după tipul de sancțiuni, prin natura privării suferite de delincvent, după tipul de subiect la care se aplică sancțiunea administrativă, prin procedură, pe o gamă de persoane autorizate să impună sancțiuni administrative. penalizare. Autorul a sugerat importanța reformării instituției sancțiunilor administrative, care ar trebui să conducă la adoptarea unui cod al Ucrainei cu privire la infracțiunile administrative.

Cuvinte cheie: sancțiune administrativă, penalitate administrativă, delincvent, scopul pedepsei administrative, scop punitiv.

Статья посвящена научному познанию отечественных исследований в науке административно-деликтного права с целью определения особенностей и системы административных взысканий. В статье рассматриваются научные подходы к классификации административных взысканий. Автор предоставил предложение по важности реформирования института административных взысканий, результатом которого должно стать принятие нового кодекса Украины об административных правонарушениях.

Ключевые слова: административное взыскание, административное наказание, делинквентов, цель административного взыскания, карательная цель.

The article is devoted to the scientific knowledge of domestic research in the science of administrative-tort law in order to determine the features and system of administrative penalties. The article discusses the scientific approaches to the classification of administrative penalties. The author submitted a proposal on the importance of reforming the institution of administrative penalties, the result of which should be the adoption of a code of Ukraine on administrative offenses.

Keywords: administrative penalty, administrative punishment, delinquents, the purpose of administrative penalty, punitive goal.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України у напрямку людиноцентризму, підвищення правової культури, покращення правопорядку потребує обов'язкового реформування адміністративно-деліктного права України, стрімкого вдосконалення ін-

ституту адміністративних стягнень. Тривають наукові розробки й втілюються в життя нові теоретичні підходи та положення у системі адміністративних стягнень. На сьогоднішній час стан законодавчого врегулювання адміністративних стягнень зазнав значного

зрушення, але ж все ж таки є питання правових прогалин і потреб їх усунення. З огляду на це, дуже серйозна увага вчених і практиків повинна бути приділена новому етапу – вдосконаленню системи адміністративних стягнень.

Стан дослідження проблеми. Питанням сутності і ефективності адміністративних стягнень, аналізу законодавчої сфери щодо зміцнення законності і правопорядку присвячено дослідження таких вчених як: В. Авер'янов, О. Бандурка, І. Голосніченко, С. Гусаров, Є. Додін, Л. Коваль, В. Колпаков, І. Куян, Т. Коломоець, А. Комзюк, Д. Лук'янця, О. Салманова, Н. Хорошак та ін. Розгорнутий аналіз системи адміністративних стягнень надав Н.В. Хорошак у своїй монографії, де визначається місце адміністративних стягнень у системі заходів адміністративного примусу та в інституті адміністративної відповідальності. Співвідносяться поняття «адміністративний примус», «адміністративна відповідальність», «адміністративно-правова санкція», «адміністративне стягнення». Досліджуються характерні ознаки адміністративних стягнень, які дають змогу провести відмежування їх від інших адміністративно-правових санкцій [1].

Мета і завдання дослідження. Метою статті є наукове обґрунтування проблем, що існують у системі адміністративних стягнень, в тому числі, виокремлення ознак, що характеризують систему адміністративних стягнень, а також класифікація адміністративних стягнень у відповідності з доктринальними поглядами вчених. Мета конкретизується в таких **завданнях**: проаналізувати доктринальні підходи до визначення ознак адміністративного стягнення, що існують у науці адміністративно-деліктного права; сформулювати та розкрити класифікацію адміністративного стягнення.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше у вітчизняній науці адміністративно-деліктного права України здійснено дослідження адміністративного стягнення. У статті сформульовано низку нових теоре-

тичних висновків та практичних узагальнень і пропозицій, зокрема:

Дістало подальшого розвитку:

- визначення ознак адміністративного стягнення у адміністративно-деліктному праві України;
- обґрунтовано і визначено класифікацію адміністративних стягнень;

Виклад основного матеріалу. Усі адміністративні стягнення пов'язані між собою і утворюють єдину систему, що базується на підставах і меті їх застосування, можливості їх взаємозаміни [2, с.164]

Адміністративні стягнення мають ряд характерних ознак, а саме:

- перелік адміністративних стягнень передбачений КУпАП і законами України;
- призначення і виконання адміністративних стягнень тягнуть для правопорушника обчислення строку їх погашення. Особа вважається притягнутою до адміністративної відповідальності протягом одного року з моменту виконання постанови про призначення адміністративного стягнення;
- адміністративне стягнення не застосовується в момент скоєння адміністративного правопорушення. Воно застосовується завжди після скоєння адміністративного правопорушення;
- адміністративне стягнення призначаються у тому випадку, коли адміністративним правопорушенням завдана незворотна шкода. Адміністративне стягнення покликані компенсувати таку шкоду;
- Адміністративне стягнення призначається уповноваженою особою, коли зібрані, закріплені та дослідженні докази по справі про адміністративне правопорушення, встановлена вина правопорушника.

Перераховані КУпАП заходи адміністративної відповідальності взаємопов'язані і складають єдину систему адміністративних стягнень. Для того, щоб розкрити сутність та особливості адміністративних стягнень необхідно провести їх класифікацію. Оскільки саме класифікація дозволяє визначити загальне і особливе у адміністративних стягненнях, а також дозволяє визначити специфічні способи впливу з метою усунення ад-

міністративних деліктів і оптимізації заходів адміністративної відповідальності.

Звичайно, ми вивчили представлені у науці класифікації і з власними доробками пропонуємо власну.

Першою підставою для класифікації пропонуємо за видом санкцій. За цією підставою законодавець прописав адміністративні стягнення у ст. 23 КУпАП при цьому перераховуючи їх від легшого до тяжчого за морально-матеріальним принципом:

- попередження;
- штраф;
- штрафні бали;
- оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання);
- позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- громадські роботи;
- виправні роботи;
- суспільно корисні роботи;
- адміністративний арешт;
- арешт з утриманням на гауптвахті.
- адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок [3].

По-друге, адміністративні стягнення можна класифікувати залежно від характеру позбавлення, якого зазнає особа, притягнута до адміністративної відповідальності:

- адміністративні стягнення особистісного характеру: попередження; штрафні бали; позбавлення спеціального права, наданого громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання); позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; адміністративний арешт; арешт з

утриманням на гауптвахті; адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства;

- адміністративні стягнення майнового характеру: штраф, оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, виправні роботи;
- адміністративні стягнення організаційно-технічного характеру адміністративне призупинення діяльності юридичної особи.

По-третє, в залежності від виду суб'єкту, до якого застосовується адміністративне стягнення:

· адміністративні стягнення, які застосовуються як до юридичних так і до фізичних осіб (попередження; адміністративний штраф; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення);

- адміністративні стягнення, які застосовуються лише до фізичних осіб (позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину, громадські роботи, виправні роботи, суспільно корисні роботи, адміністративний арешт);
- адміністративні стягнення, які застосовуються до фізичних осіб зі спеціальним статусом (позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, арешт з утриманням на гауптвахті, адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок);
- адміністративні стягнення, які застосовуються лише до юридичних осіб, наприклад закриття об'єкта, ліквідація суб'єкта господарювання.

По-четверте, адміністративні стягнення, які накладаються в залежності від порядку

призначення. Дану підставу законодавець передбачив та прописав у ст. 25 КУпАП.

- основні адміністративні стягнення (попередження; адміністративний штраф; штрафні бали; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину, громадські роботи; виправні роботи; суспільно корисні роботи; адміністративний арешт; арешт з утриманням на гауптвахті, адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок);

- додаткові адміністративні стягнення (позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю);

- комбіновані адміністративні стягнення – це адміністративні стягнення, які застосовуються і як основні і як додаткові (Оплатне вилучення, конфіскація предметів та позбавлення права керування транспортними засобами).

По-п'яте, коло осіб, які уповноважені призначати їх:

- адміністративні стягнення, які призначаються лише суддями (оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання, громадські роботи; виправні роботи; суспільно корисні роботи; адміністративний арешт);

- адміністративні стягнення, які призначаються суддями або органами виконавчої влади (оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом

адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину; громадські роботи; виправні роботи; суспільно корисні роботи; адміністративний арешт);

- адміністративні стягнення, які призначаються органами виконавчої влади (попередження; адміністративний штраф; штрафні бали адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок).

Проведена класифікація настановує нас на висновок, про важливість суттєвого реформування інституту адміністративних стягнень. Результатом повинно стати прийняття кодексу України про адміністративні проступки, де передбачити єдину систему адміністративних стягнень, зменшити кількість органів уповноважених накладати адміністративні стягнення; передбачити чіткі процедури накладення адміністративних стягнень.

У доповнення сформованої нами класифікації наведемо декілька доктринальних класифікацій адміністративних стягнень.

Наприклад, Личенко І.О. у класифікації адміністративних стягнень враховує: 1). тривалість адміністративних стягнень в часі (одномоментні та триваючі); 2). коло суб'єктів призначення і застосування адміністративних стягнень (обмежене та широке); 3) ознаки особи на яку накладається адміністративне стягнення (фізична, юридична особи та громадянин, суб'єкт підприємницької та господарської діяльності; 4) пріоритетність застосування адміністративних стягнень (основні або додаткові) [4, с.116].

Специфічний підхід має Шергіна А.П., оскільки адміністративні стягнення класифікує в залежності від їх зв'язку з виховно-трудовим впливом на правопорушника:

- 1) на адміністративні стягнення не пов'язані з виховно-трудовим впливом на правопорушника;

- 2) на адміністративні стягнення пов'язані з виховно-трудовим впливом на правопорушника. [5, с.12].

Не зовсім зрозумілий такий підхід, оскільки, ми вважаємо, що усі адміністративні стягнення пов'язані з виховною функцією, що забезпечує позитивний вплив на делінквенту.

Адміністративні стягнення, на думку Д.А. Гавриленка., також можна поділити на разові (наприклад, попередження, конфіскація) та триваючі – це стягнення розтягнуті в часі тобто (наприклад, виправні роботи, адміністративний арешт) [6, с.145].

Висновки. Важливо підкреслити, що класифікація адміністративних стягнень допомогла нам переконатися у наявності спільного і відмінного у кожному адміністративному стягненні відносно іншого. Важлива їх спільна особливість – це характер покарання. Також вони полягають у позбавленні або обмеженні прав чи благ. До спільної особливості, ми відносимо, і таку можливість, як заміна одного стягнення іншим, при цьому дотримуючись принципу заміни більш тяжкого стягнення на менше.

Література

1. Хорощак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України. Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 172с.
2. Правознавство: навч.посіб. В.В. Копейчиков, В.І. Бобир, С.Є. Демський, А.М. Колодій. Київ. Юрінком Інтер. 1999. 704с.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/>.
4. Личенко І.С. Адміністративно-деліктні аспекти захисту права власності. Монографія. Львів. Львів. Держ. ун-т внутр.. справ. 2011. 216 с.
5. Шергин А.П. Административная юрисдикция. Москва. Юридлит. 1979.144с.
6. Гавриленко Д.А. Административное право Республики Беларусь. Минск. БГУ. 2002.188с.